

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-546/22 – 1

Υπόθεση C-546/22

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

16 Αυγούστου 2022

Αιτούν δικαστήριο:

Oberster Gerichtshof (Αυστρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

29 Ιουνίου 2022

Ενάγων:

GF

Εναγομένη:

Schauinsland-Reisen GmbH

[παραλειπόμενα]

Το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία), ως αναίρετικό δικαστήριο, [παραλειπόμενα] στην υπόθεση του ενάγοντος, GF [παραλειπόμενα], κατά της εναγομένης, Schauinsland-Reisen GmbH, D-47051 Duisburg, [παραλειπόμενα], με αντικείμενο απαίτηση ύψους 21 821,82 ευρώ [παραλειπόμενα], κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως από τον ενάγοντα κατά της αποφάσεως του δικάζοντος κατ' έφεση Oberlandesgericht Graz (εφετείου Graz, Αυστρία), της 27ης Ιανουαρίου 2022, [παραλειπόμενα] με την οποία επικυρώθηκε η απόφαση του Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (περιφερειακού δικαστηρίου αστικών υποθέσεων Graz, Αυστρία), της 13ης Ιουλίου 2021, εξέδωσε την ακόλουθη

Δ ι ά τ α ξ η:

A. Υποβάλλει προς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ:

1. Έχει το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς, η οποία τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και την οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και καταργεί την οδηγία 90/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου (οδηγία για τα οργανωμένα ταξίδια), την έννοια ότι διοργανωτής ταξιδίων μπορεί να επικαλεσθεί αναπόφευκτες και έκτακτες περιστάσεις που τον εμποδίζουν να εκτελέσει τη σύμβαση σε περίπτωση που η εξουσιοδοτημένη προς τούτο αρχή στο κράτος μέλος του πελάτη εξέδωσε, πριν από την έναρξη του προγραμματισμένου ταξιδιού, ταξιδιωτική προειδοποίηση ανωτάτου επιπέδου κινδύνου για τη χώρα προορισμού;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα:

έχει το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2302 την έννοια ότι δεν συντρέχουν αναπόφευκτες και έκτακτες περιστάσεις σε περίπτωση που ο ταξιδιώτης, έχοντας γνώση της ταξιδιωτικής προειδοποίησης και της αβεβαιότητας σχετικά με την περαιτέρω εξέλιξη της πανδημίας, δήλωσε εντούτοις ότι εξακολουθεί να επιθυμεί να πραγματοποιήσει το ταξίδι και ότι η εκτέλεσή του δεν ήταν αδύνατη για τον διοργανωτή;

B. [παραλειπόμενα] [αναστολή της διαδικασίας]

Σ κ ε π τ ι κ ό :

1. Στις 13 Μαΐου 2020, ο ενάγων, ιδιώτης ειδικευμένος ιατρός, και η σύζυγός του πραγματοποίησαν κράτηση για οργανωμένο –από την εναγομένη– ταξίδι με προορισμό τις Μαλδίβες, για το χρονικό διάστημα από τις 26 Δεκεμβρίου 2020 έως τις 2 Ιανουαρίου 2021, συνολικής αξίας 8 620 ευρώ.

Λόγω της πανδημίας της νόσου Covid-19, το αργότερο από τον Δεκέμβριο του 2020, το αυστριακό Außenministerium (Υπουργείο Εξωτερικών) εξέδωσε ταξιδιωτική προειδοποίηση ανωτάτου επιπέδου κινδύνου 6 για τις Μαλδίβες («Συνιστάται να αποφεύγονται όλα τα τουριστικά και μη αναγκαία ταξίδια, συμπεριλαμβανομένων των ταξιδιών αναψυχής και των ταξιδιών με σκοπό οικογενειακές επισκέψεις, προς την εν λόγω χώρα»). Εκείνη την εποχή, ο δείκτης συχνότητας κρουσμάτων εντός των τελευταίων 7 ημερών στις Μαλδίβες ανερχόταν στο 34,7, ήταν δηλαδή χαμηλότερος σε σχέση με τον δείκτη στην Αυστρία, που ανερχόταν στο 220.

Στις 3 Δεκεμβρίου 2020, η εναγομένη ακύρωσε το ταξίδι για το οποίο είχε πραγματοποιηθεί η κράτηση λόγω της ταξιδιωτικής προειδοποίησης. Το αργότερο στις 9 Δεκεμβρίου 2020 κοινοποιήθηκε στον ενάγοντα ο λόγος για τον οποίο ακυρώθηκε το ταξίδι και του επεστράφη η καταβληθείσα προκαταβολή. Οι προσφερόμενες από την εναγομένη εναλλακτικές ταξιδιών δεν ανταποκρίνονταν στις επιθυμίες του ενάγοντος και της συζύγου του.

2. Αιτήματα και επιχειρήματα των διαδίκων

Ο ενάγων προβάλλει τόσο τις δικές του αξιώσεις αποζημιώσεως όσο και εκείνες που του εκχώρησε η σύζυγός του λόγω του ότι δεν ευχαριστήθηκαν τις διακοπές τους και ζητεί την καταβολή ενός κατ' αποκοπήν ποσού για έξοδα. Επιπλέον, ζητεί αποζημίωση για διαφυγόν κέρδος λόγω του ότι έκλεισε το ιατρείο του από τις 23 Δεκεμβρίου 2020 έως τις 5 Ιανουαρίου 2021 ενόψει του ταξιδιού για το οποίο είχε πραγματοποιηθεί η κράτηση. Μετά την ακύρωση του ταξιδιού δεν ήταν πλέον δυνατόν να ανακαλέσει το κλείσιμο του ιατρείου για σύντομο χρονικό διάστημα. Κατ' αυτόν, η ταξιδιωτική προειδοποίηση του υπουργείου δεν αποτελούσε αναπόφευκτη και έκτακτη περίπτωση εμποδίζουσα την εναγομένη να εκτελέσει τη σύμβαση ταξιδιού κατά μείζονα λόγο διότι ο δείκτης της συχνότητας κρουσμάτων εντός των τελευταίων 7 ημερών στις Μαλδίβες ήταν καλύτερος, η δε ιατρική περίθαλψη στη χώρα αυτή είναι επαρκής και ο ενάγων και η σύζυγός του είχαν, επιπλέον, συνάψει ταξιδιωτική ιατρική ασφάλιση.

Η εναγομένη αντέτεινε ότι δεν μπορούσε να αναμένεται ευλόγως από την ίδια να εκτελέσει το ταξίδι. Θα καλούνταν να αντιμετωπίσει ανυπολόγιστες συνέπειες από πλευράς ευθύνης εάν δεν συμμορφωνόταν προς την ταξιδιωτική προειδοποίηση του Υπουργείου Εξωτερικών. Λόγω των περιορισμών εξόδου από τη χώρα που ίσχυαν στην Αυστρία από τις 26 Δεκεμβρίου 2020, ο ενάγων δεν επιτρεπόταν καν να ταξιδέψει. Δεν υπέστη καμία απώλεια εισοδήματος ως αποτέλεσμα της ακυρώσεως.

3. Ιστορικό της διαδικασίας

Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την αγωγή. Έκρινε ότι η εναγομένη δικαιολογημένα επικαλέστηκε αναπόφευκτες και έκτακτες περιστάσεις για την καταγγελία της σύμβασης. Ήδη εκ του λόγου αυτού δεν οφείλεται αποζημίωση.

Το εφετείο δεν έκανε δεκτό το ένδικο μέσο που άσκησε ο ενάγων. Έκρινε ότι, ακόμη και αν η ταξιδιωτική προειδοποίηση θεωρηθεί μόνον ως ένδειξη έκτακτων εμποδίων, η εναγομένη δεν βαρύνεται σε καμία περίπτωση με υπαιτιότητα λαμβάνοντας υπόψη την αβεβαιότητα σχετικά με την εξέλιξη της πανδημίας που επικρατούσε κατά τον χρόνο της λύσης της σύμβασης.

Το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) καλείται να αποφανθεί επί της ασκηθείσας από τον ενάγοντα αιτήσεως αναιρέσεως. Κατά την αναιρετική διαδικασία, η εναγομένη εμμένει στη θέση της ότι είχε δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση ταξιδιού χωρίς να υπόκειται σε περαιτέρω υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως λόγω αναπόφευκτων και απρόβλεπτων περιστάσεων οι οποίες συνίστανται στην ταξιδιωτική προειδοποίηση.

4. Νομικές βάσεις

4.1. Δίκαιο της Ένωσης

Το άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας (ΕΕ) 2015/2302 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς, η οποία τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και την οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και καταργεί την οδηγία 90/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου (οδηγία για τα οργανωμένα ταξίδια), έχει αποσπασματικά ως εξής:

«Ο διοργανωτής δύναται να καταγγείλει τη σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού και να επιστρέψει στον ταξιδιώτη το σύνολο των ποσών που κατέβαλε για το πακέτο, αλλά δεν υποχρεούται να καταβάλει πρόσθετη αποζημίωση, εάν

α) ο αριθμός των εγγεγραμμένων προσώπων για το πακέτο είναι μικρότερος από τον ελάχιστο αριθμό που καθορίζεται στη σύμβαση και ο διοργανωτής κοινοποιήσει στον ταξιδιώτη την καταγγελία της σύμβασης, εντός της προθεσμίας που τάσσεται στη σύμβαση, [...]

ή

β) ο διοργανωτής δεν είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση λόγω αναπόφευκτων και έκτακτων περιστάσεων και κοινοποιήσει στον ταξιδιώτη την καταγγελία της σύμβασης χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση πριν από την έναρξη του πακέτου. [...] »

Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 3, σημείο 12, της οδηγίας για τα οργανωμένα ταξίδια, ως «αναπόφευκτες και έκτακτες περιστάσεις» νοούνται «καταστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχο του μέρους που επικαλείται τέτοια κατάσταση, και οι συνέπειες της οποίας δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν ακόμη και αν είχαν ληφθεί όλα τα εύλογα μέτρα».

4.2. Αυστριακό δίκαιο

Σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 3, δεύτερη περίπτωση, του Pauschalreisegesetz (νόμου για τα οργανωμένα ταξίδια), ο διοργανωτής μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού πριν από την έναρξη του πακέτου έναντι επιστροφής του συνόλου των καταβληθέντων για το πακέτο ποσών, αλλά χωρίς να απαιτείται η καταβολή πρόσθετης αποζημίωσης, «εάν ο διοργανωτής δεν είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση λόγω αναπόφευκτων και έκτακτων περιστάσεων και κοινοποιήσει τη δήλωση καταγγελίας στον ταξιδιώτη χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, αλλά το αργότερο πριν από την έναρξη του πακέτου».

5. Προδικαστικά ερωτήματα

5.1. Στην προκειμένη περίπτωση, τρεις περίπου εβδομάδες πριν από την έναρξη του ταξιδιού για το οποίο πραγματοποιήθηκε η κράτηση, το Υπουργείο Εξωτερικών του κράτους κατοικίας του ενάγοντος είχε εκδώσει, λόγω της πανδημίας της νόσου Covid-19, ταξιδιωτική προειδοποίηση ανωτάτου επιπέδου

κινδύνου, συνοδευόμενη από σύσταση προς τον πληθυσμό να απέχει από τουριστικά ταξίδια στον προορισμό για τον οποίο πραγματοποιήθηκε η κράτηση.

Τόσο η πορεία της πανδημίας της νόσου Covid-19 όσο και η έκδοση της ταξιδιωτικής προειδοποίησης εξέφευγαν του ελέγχου της εναγομένης διοργανώτριας. Επίσης, είναι σαφές ότι δεν μπορούσε να αποφύγει τις συνέπειες της πανδημίας εν γένει, ή της ταξιδιωτικής προειδοποίησης ειδικότερα, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα προφυλάξεως ιδία πρωτοβουλία.

5.2. Ωστόσο, είναι αμφίβολο αν η ταξιδιωτική προειδοποίηση που εκδίδεται από ένα υπουργείο σε περίπτωση πανδημίας αποτελεί αφ' εαυτής περίπτωση που παρέχει το δικαίωμα στην εναγομένη, ως διοργανώτρια, να καταγγείλει τη σύμβαση λόγω του ότι με την προειδοποίηση αυτήν αποτυπώνεται υψηλός κίνδυνος για την ασφαλή εκτέλεση του ταξιδιού και επειδή έπρεπε επίσης να αναμένονται πιθανά μέτρα στον τόπο των διακοπών ικανά να εμποδίσουν την παραμονή ή την επιστροφή των ταξιδιωτών ή αν, όπως θεωρεί ο ενάγων, πρέπει να ζητηθεί από τη διοργανώτρια να εκτιμήσει η ίδια την κατάσταση ανεξάρτητα από τη δημόσια προειδοποίηση και να προβεί σε αξιολόγηση των κινδύνων λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συνθήκες της μεμονωμένης περιπτώσεως.

Όσον αφορά το κατά πόσον η δημόσια ταξιδιωτική προειδοποίηση είναι καθοριστικής σημασίας, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι εκδίδεται από μη εμπλεκόμενο ειδικευμένο φορέα και είναι σαφής, με αποτέλεσμα να ικανοποιείται η ανάγκη του ενδιαφερόμενου κοινού για σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου. Επιπλέον, μια κρατική αρχή, ιδίως ένα Υπουργείο Εξωτερικών, διαθέτει, καταρχήν, πιο αξιόπιστα μέσα παρακολούθησης της κατάστασης κινδύνου σε σχέση με μια εταιρία.

Από την άλλη πλευρά, υπέρ της ερμηνείας του ενάγοντος θα μπορούσε να συνηγορεί το γεγονός ότι η επίσημη ταξιδιωτική προειδοποίηση ενδέχεται να μην είναι πλέον πλήρως επικαιροποιημένη και να μην αντικατοπτρίζει την πραγματική κατάσταση κινδύνου κατά τη χρονική στιγμή του ταξιδιού δεδομένης της διαρκώς μεταβαλλόμενης πανδημικής καταστάσεως και του γεγονότος ότι πλήττονται συνεχώς διαφορετικές περιοχές του κόσμου. Η νομολογία έχει μέχρι στιγμής επιβεβαιώσει μόνον την ύπαρξη λόγου καταγγελίας της σύμβασης για τον ταξιδιώτη (8 Ob 99/99p), πλην όμως δεν έχει λάβει ακόμη θέση σχετικά με τη δυνατότητα καταγγελίας εκ μέρους του διοργανωτή.

5.3. Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα αφορά το αν, ακόμη και όταν υπάρχει ταξιδιωτική προειδοποίηση ανωτάτου επιπέδου κινδύνου, ο διοργανωτής δεν μπορεί να επικαλεσθεί ότι «δεν είναι σε θέση να εκτελέσει τη σύμβαση λόγω αναπόφευκτων και έκτακτων περιστάσεων», σε περίπτωση που η εκτέλεση του ταξιδιού θα ήταν καταρχήν δυνατή λόγω της διαθεσιμότητας του μεταφορικού μέσου και των καταλυμάτων για τα οποία πραγματοποιήθηκε η κράτηση και ο πελάτης, έχοντας λάβει γνώση της ταξιδιωτικής προειδοποίησης, δήλωσε ότι είναι πρόθυμος να αναλάβει τον κίνδυνο που υποδείχθηκε με τον τρόπο αυτόν, ή

αν ο ταξιδιωτικός πράκτορας έχει και στην περίπτωση αυτή δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση χωρίς περαιτέρω υποχρεώσεις αποζημίωσης.

6. [παραλειπόμενα] [παρατηρήσεις επί της υποχρέωσης υποβολής αιτήσεως προδικαστικής απόφασης]

[παραλειπόμενα] [αναστολή της διαδικασίας]

[παραλειπόμενα] Βιέννη, στις 29 Ιουνίου 2022 [παραλειπόμενα]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ